

Bild från Vegar Ranguls, (Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg) föreläsning.

Slutrapport

Konst och kultur som friskfaktor för individ och samhälle/

Kunst og kultur som friskfaktor for individ og samfunn

170915-180430

Prosjektledare:

Tove Gulbrandsen tove.gulbrandsen@onu.no

Suzanne Lazar skadebanandalarna@telia.com

Theresia HolmstedtJensen

theresia.jensen@ltdalarna.se

1. Sammendrag/Sammenfatning

”Konst och kultur som friskfaktor for individ og samfunn/ Kunst og kultur som friskfaktor for individ og samfunn” var en forstudie som gjennomforde under perioden 170915-180430, for att undersoke viljan hos foretagare inom Kulturelle og Kreative naringer, hädanefter kalla KKN, att bredda sin marknad genom att erbjuda kulturtjenster inom Folkhälsoområdet. Totalbudget 35330 Euro; finansierer Interreg Norge/Sverige, Region Dalarna, Landstinget Dalarna, Hedmark Fylkeskommun. KKN betecknas som en växande marknad och som framgångsfaktor for sektorn oppges samarbeiden mellom ulike områdene som kultur/turism, kultur/hälsa. Forstudien skulle undersoke: möjliga affärsmessiga vinster med att nå en ny marknad och ta reda på regelverk for att kunna erbjuda de tjensterna, samt vilka behov som förelåg innan kulturföretagare og marknad var redo for tjensterna. For att ta reda på kulturföretagarnas syn på kulturhelsotjenster og dess potential, gjordes kvalitative og kvantitative undersökningar. De kvalitative skedde i form av fokusgrupp, bestående av åtte kunstnere som alle hadde erfaring att arbeide innen området kultur og hälsa; fire norske og fire svenske. Planen var att dessa skulle träffas vid två tilfällene, men det riktige snövædret i vintra satte stopp for de norske KKN foretagarnas deltagende den første träffen. Kvantitativ undersökelse skedde gjennom spørreundersökelse til kulturarbeidere i Hedmark/ Dalarna med registrert NACE/SNI -kode innen kultur og kulturelterte bedrifter. Til sammen 420 kulturarbeidere fikk tilsend spørreundersökelsen; 160 i Hedmark og 260 i Dalarna. Totalt kom det inn 143 svar, og av dem var 104 kulturarbeidere interessert i å selge sine tjenester til formål innen helse og omsorg. Det viser at den kritiske massen er stor nok til att lage et større prosjekt for å utvikle KKN med kulturhelsotjenster. Kunnskapen om kulturens positive effekt på hälsan är numera odiskutabel; forskning og studier viser på gode resultat som även är kostnadseffektive. Prosjektet har aktivt tagt del av den senaste forskningen, for att ha belagg for det riktige i att utvikle kulturhelsotjenster i kommande arbeide. Både Dalarna og Hedmark har liknende samhälletsutmaninger i form av ökande ohälsotal, främst blant unga, stressrelaterede sjukdomar, en äldrande befolkning, arbeidskraftsbrist, utanförskap og våldshandlinger. Kulturaktiviteter har vist sig fungere väl som verktøy for att arbeide med dessa utmaninger. Kulturarbeiderna oppger att de behöver mer kompetens og stöd i att utvikle tjensterna. Etter vad projektet erfar så erbjuder utbildningsvesendet i nuläget endast kortare kurser inom kultur og hälsa blant annat på Göteborgs universitet og universitet i Levanger. I Norge er det etablert et Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg, vilket är ett eksempel på stødfunksjon for sektoren. Det grenseregionale samarbeidet viser at Norge og Sverige har felles utfordringer og at KKN- bedriftene forutsetninger ligner på hverandre. Framtredende er synet på og utviklingen innen kultur og helse der Norge har kommet lengre når det gjelder struktur for støttesystemer og utdanning innen Kultur og Helse. Dalarna har gjort mer operativt arbeide er kulturarbeidere og offentlige instanser for langtidsledige/sykemeldte og arbeideledige har samarbeidet. Det grenseregionale samarbeidet har gitt større innsikt og bredere kunnskap om KKN og Kultur og helse enn om hver region hadde gjort dette arbeidet hver for seg. Ut fra hva som har kommet fram under arbeidet med forstudien, har en felles strategi blitt utarbeidet som utgjör grunnlaget for en kommande prosjektsökning.

2. Summary

”Arts and culture as factors for health to individuals and society” – a pre-study which took place from 15:th of September 2017 to the 30:th of April 2018, with the purpose of investigating in what extension entrepreneurs within CCI (Cultural and Creative industry) were interested in broaden their market with services in the arts-and-health field.

The budget was 35330 Euro; and the pre-study was financed by Interreg Norway/Sweden, Region Dalarna, Sweden, The county of Dalarna, Sweden, and Hedmark Fylkeskommun, Norway.

CCI is considered as a growing market. A mentioned factor for succes in the field is cross-sectorial initiatives as arts/tourism, arts/health.

The pre-study should find out:

in what way this new market would be good for business within CCI

about regulations for selling and buying arts-and- health services

the needs from the entrepreneurs and customers within the field

To learn about the CCI entrepreneurs’ view on arts-and-health services, qualitative as well as quantitative surveys were made. For the qualitative survey a focus-group was put together where eight cultural-workers with experiences from arts-and-health participated, four from Sweden and four from Norway. The focus -group was meant to meet twice, but a snowstorm inhibited the Norwegian participating at meeting one. To make a quantitative survey an inquiry was sent to 420 entrepreneurs within the CCI field; 160 in Hedmark, Norway and 260 in Dalarna, Sweden. Totally 143 persons responded, and among them 104 cultural workers showed an interested in selling art- services to health-caresector. This shows that the critical mass is big enough to make a bigger project to develop and strengthen CCI with arts-and health services.

It is today an undoutable fact that cultural activities have a good impact on health; the scientific research and studies deliver good results, which also are cost effective. The project has taken an active part of the latest research to ensure that a future project about arts-and-healthservices is the right thing to do. Dalarna and Hedmark have similar societal challenges such as increasing rate of illness, especially among youngsters, stressrelated diseases, an aging population, labour shortages, exlusion and violence. Arts-and creativity are good tools in working with these challenges.

The entrepreneurs within CCI state the need of more competence and support in developing the services. After what the project came up to, there are few possibilities to get knowhow about arts-and-health on university-level, nor on other levels. There are short courses in the field for example in Gothenbourg’s (Sweden) and Levanger’s (Norway) university, but no longer education. In Norway there is a National competence center for culture, health and social care, which is a good example of support function.

Both countries are working with arts-and-health but in different ways, in Norway the work is more on a structural and educational level, in Dalarna the work has been more hands- on, where artists and organisations for people on long-term sick leave or unemployment have been co-working. The cross-border project has made the insights and knowhow about CCI and health deeper and broader than if each country has made the same research alone. A common strategy has been worked out which is the base for a future project-application.

3. Bakgrunn

Kulturell og kreativ næring, i fortsettelsen benevnt som som KKN, er en samlebetegnelse på næringsvirksomhet basert på fremstilling av kulturelle uttrykk som primært kommuniserer gjennom estetiske virkemidler som symboler, tegn, bilder, farger, bevegelser, former, lyder og fortellinger. Visuell kunst, utøvende kunst, musikk, litteratur, film, dataspill, TV og radio, trykte medier, arkitektur, design og reklame inngår i betegnelsen kulturell og kreativ næring.

KKN er en bransj som betegnes som växande næring, men at sektorns förutsättningar och affärslogik skiljer sig åt mot gängse näringsliv är ett vedertaget faktum.

Studier har visat att KKN sektorns möjligheter att växa, främst finns i gränslandet mellan olika sektorer till exempel, KKN/ besöksnäring, KKN/ organisationsutveckling, KKN/ Hälsa.

För att utforska förutsättningarna för en marknadsutvidgning för KKN företagen genom att arbeta med kultur och hälsa ville vi genomföra förstudien "Konst och kultur som friskfaktor för individ och samhälle".

Folkehelse er psykisk og fysisk helse og individets evne til å mestre medgang og motgang.

Den psykiska ohälsan främst bland unga har ökat oroväckande och är ett av samhällets stora utmaningar. En allt större åldrande befolkning, är en annan utmaning. Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som fremmerbefolkningens helse og trivsel eller som beskytter mot negativ helseutvikling. Arbeidet med å bedre levekårene omfatter barnehage, skole og oppvekst generelt, arbeid, bolig, gode nærmiljø, inkludering med mer. Tillit, sosiale nettverk og inkludering, fellesskap, mestring, glede og lykke er ord som brukes for å beskrive positive opplevelser og mellommenneskelige prosesser.

Kulturens positive inverkan på folkehälsan är odiskutabel. Att få fler KKN-företagare att arbeta i hälsofrämjande syfte medför vinster både för kulturföretagaren, individer i ohälsa, samt samhället i stort.

Förstudien ville undersöka hur utbrett intresset är hos kulturföretagare att arbeta med kultur och hälsa, vilket mervärde ett gränsregionalt samarbeide kunde ha och vilka regelverk kring kultur och hälsa företagaren måste anpassa sig till. Utifrån detta skulle en strategi för framtiden göras.

4. Måloppnåelse og resultat

Övergripande mål:

Plan for fortsatt grenseregionalt samarbeide, der behov og muligheter er påvist som grunnlag for videre offentlig og private satsinger.

Projektet har oppnått mål, en gemensam strategi som underlag for ett gemensamt framtida arbeide har tagits fram utifrån möten med deltagende kulturföretagare i fokusgruppen, enkätundersökning till kulturföretagare, samt inhämtande av forskning och kunskap inom kultur och hälsa, KKN företagande och samhällsutmaningar.

1. Arbeide fram en felles strategi for kultur, kreative næringer og folkehelse.

Aktivitet i henhold til planen: Prosjektledelse, Arbeide fram strategidokument.

tre fysiske og tre digital prosjektledermøter har blitt avholdt i løpet av prosjektperioden.

Utifrån SWOT, diskussjoner, enkäter och inhämtad kunskap har bilagt strategidokument tagits fram.

2. Beskrive aktører og nettverk som er engasjert innen folkehelse og hvordan disse kan utvikles gjennom grenseregionalt samarbeid

Vi ser att det i har blitt en feil i hvordan dette skulle oppfattes "beskrive aktører og nettverk som er engasjert innen folkhelse", istedet skal det stå "beskrive aktøer og nettverk som er engasjert innen **kultur och** folkehelse". Denna förstudie syftar till att se över möjligheter för kulturföretagare att utveckla företagandet genom att erbjuda kulturtjänster i hälsofrämjande syfte och det är aktörer och nätverk inom detta som ska beskrivas. I aktivitetsplanen är det korrekt beskrivet som "kartlegging av kultur/helseaktörer."

Aktivitet enligt plan: Kartlegging av kultur-/helseaktører. Innhente fagkunnskap i statistikk, gjennomføring av undersøkelser for å kartlegge aktører innen kultur-/helseområdet.

Landstinget Dalarna har kjøpt statistikk frå Statistiska centralbyrå på företag i Dalarna med SNI-kod inom konstnärlig, litterär och artistisk verksamhet i . Drygt 300 företagare är inom nämnd SNI kod. Efter en bedömning av relevans för utskick har enkät i fysisk form skickats till 267 antal företagare, där huvudfrågan var om de som var företagare hade interesse av att arbeta inom området Kultur och hälsa. Totalt antal svar: 81 (svarsfrekvens 30%) varav 20 svarade nej och 61 svarade ja på frågan om interesse av att arbeta inom kultur och hälsa. Av dessa 61 hade 35 tidigare erfarenhet av att arbeta inom området, 23 hade inte erfarenhet och 3 stycken har inte svart.

Som oppstart på prosjektet, sendte norsk side ut en spørreundersøkelse til kulturarbeidere i Hedmar med registrert NACE-kode innen kultur og kulturelaterte bedrifter. 160 kulturarbeidere fikk tilsendt svarskjema av et utvalg på mer enn 500.

Den norske siden fikk 62 svar som tilsier en svarprosent på 39. Dette er et godt responsnivå, som også har en viss sammenheng med at norsk prosjektledelse arbeider en del med kulturbedrifter og kjenner dem og deres muligheter og utfordringer når det gjelder å forankre seg også bedriftsøkonomisk med egne foretak.

Av de 62 svar så er det 43 svar positivt på at de ser muligheter og ønsker å selge sine tjenester til formål innen helse og omsorg. 14 er usikre og 5 sier er at det er for krevende å gå inn i offentlige anbudsprosesser for å selge inn oppdrag slik at de ikke er interessert i å ha dette som en forretningsmulighet.

En undersökning av hälso- och sjukvården, samt andra hälsofrämjande verksamheter, köp av kultur har tidigare genomförts utanför denna förstudie inom landstinget Dalarna och är en kunskap att ta i beaktning för vidare arbete inom kultur och hälsa.

En genomgång av utbildningar inom kultur och hälsa har gjorts och där framgår att det i nuläget är mycket dåligt med kurser och utbildningar inom området exempel på befintliga utbildningar; Kortare kurser om 7,5 – 15 hp, ges på Göteborgs centrum för kultur och hälsa samt på Karolinska i Stockholm. .I Norge finns en 15 poängs kurs i musikbaserad miljöbehandling vid univiersitetet i Levanger.

I Norge er det etablert et Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg. Vi hadde foreleser fra senteret på prosjektets samling på norsk side. Leder for senteret er tilknyttet Nord-Universitetet. Det er etterhvert en del forskning på området hvordan kunst og kultur påvirker pasienter som positive faktorer som en del av behandlingen, spesielt innen psykiatri og innen eldre- /demensomsorgen da eksempelvis å lytte til og spille musikk, involverer de aller fleste kognitive funksjoner i hjernen (Sciende, 2005). Senteret bidrar til forskning, men også til å formidle forskningen på en god måte. Oversikt over ulike områder innen forskningen:
Folkehelseforskning: Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT)

Helsetjeneste-forskning: Impelementering, Evaluering, Anvendt forskning (ledelse, brukere, helsepersonell)

Grunnforskning: Humanistisk, biologiske mekanismer (kvantitative og kvalitative metoder)

Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag: Spørreskjema om kulturdeltakelse i befolkningen i HUNT4 (2017-2019) gjennomføres og de funn som blir kjent i denne undersøkelsen er veldig interessante og viktige da materialet fra HUNT3 dokumenterer at de som deltar i kulturaktivitet "opplever bedre helse, er mer tilfreds med livet sitt og har mindre forekomster av angst og depresjon" (Cuypers et al, 2012).

Prosjektledningen deltog tillsammans på konferensen "Ett hållbart samhälle genom samverkan" anordnad av Sveriges kommuner och landsting i G17 april.

3. Undersöka hur ett gränsregionalt samarbete kan stärka aktörerna.

Aktivitet enligt plan: Nettversskapande aktiviteter

Två träffar med fyra svenska och fyra norska kulturarbetare planerades.

Deltagarna rekryterades genom utskick till de

kulturföretagare/kulturarbetare som projektledningen visste arbetat med kultur och hälsa, där intresserade ombad inkomma med svar om man ville vara med i work-shops. Utifrån genrens och motivering av deltagande valdes fyra deltagare ut från respektive land. Deltagarna arvoderads för sin insats.

Den första träffen var på hotell Lugnet i Malung-Sälen, Sverige, 17 – 18 januari. Träffen började med lunch den 17 januari och avslutades med eftermiddagsfika kl 15 den 18 januari.

På kvällen den 16 och förmiddagen 17 januari hade projektledningen möte.

Syftet med träffen var att få en fördjupad kunskap utifrån

kulturarbetarnas/kulturföretagarnas perspektiv. Dessa tre frågor var grunden för arbetet:

- Kultur och hälsa med perspektiv på individ och samhälle
- Kultur och hälsa med perspektiv på det egna företaget
- Att vara företagare inom KKN

En genomgång av Interregförstudiens syfte och mål och kunskapspass om kultur och hälsa stod också på programmet. Kulturhälsoboxen delades ut till deltagarna.

Tyvärr, så var väderläget sådant att de norska kulturarbetarna fastnade i snöstorm i Värmland och efter en lång väntan med hopp om att de skulle kunna fortsätta, blev de sedermera tvungna att vända tillbaka till Norge. De tre frågorna tog projektledaren i Norge, med sig tillbaka och diskuterade med de norska kulturarbetarna.

Träff två avlöpte planenligt och hölls i Norddøl i Norge 19-20 februari. Upplägget var likadant som träff ett med möten från lunch första dagen och avslutning kl 15 dagen därpå. Mötet mellan svenska och norska kulturarbetare blev över all förväntan, de fick genast kontakt och idéer tog fart.

Efter presentation av deltagarna blev det ett kunskapspass med Vegar Rangul fra

Nasjonalt senter for Kultur Helse og Omsorg

därefter blev det grupparbeten kring frågeställningarna

- Muligheter og utfordringer i prosjektet; hindre og suksessfaktorer
- Hva vil være avgjørende for å lykkes for kulturarbeiderne i det grenseoverskridende arbeidet i prosjektet?
- Har vi riktig kompetanse til å lykkes slik at vårt arbeid gir resultater?
- Hvordan kan vi samarbeide med "kunden" og er det et forretningspotensial i kultur og helse?

Svar på frågor från träff ett och två och vidhängande diskussioner har sammanställts av projektledningen och analyserats och är ett viktigt inspel i den föreslagna strategin som är resultat av förstudien.

Det som framkommit direkt om hur ett gränsregionalt samarbete kan stärka aktörerna förklaras nedan under punkt 6 och 8.

4. Definiera affärsmässiga vinster för kulturföretagaren.

Aktivitet enligt plan: Utvikle forretningsplan.

En forretningsplan er vedlagt denne rapport.

5. Se over innkjøpsegler og kanaler for kjøp av helsetjenester ut fra situasjonen til mindre og lokale foretak

Aktivitet enligt plan: Gjennomgå regelverk. Fagperson i regelverk som i samarbeid med prosjektledelsen uttaler hvordan kultur og helse kan forholde sig till gjeldende regelverk. Norge følger EU regelverk om offentlige anskaffelser, men innen dette regelverket er det mulig å utforme anbud og utlysinger som gjør at også mindre, lokale aktører kan sende inn tilbud og være med i konkurransen om leveranser til det offentlige. Dette spesielt med tanke på den kommunale omsorgstjenesten

Dalarna har tidigare (2016) tagit fram konceptet Kre-hälsa, en särskild metod för att arbeta hälsofrämjande genom kult och kreativa verktyg. Kre-hälsa är en fungerande modell, som bla Falu kommun använt sig av flera gånger. Konceptet ägs av landstinget Dalarna. Utförare i Kre-hälsa är egna företagare inom kultursektorn. Kre-hälsa är ett exempel på verksamhet som behöver förhålla sig till regelverk och som är applicerbart även på andra kultur/hälsotjänster.

Sakkunskap har inhämtats av juristen på Landstinget Dalarna. När konceptägaren är landstinget Dalarna får inte någon sälj/köpsituation uppstå, där landstinget säljer ett koncept till en extern köpare. Om tex Falu kommun vill fortsätta använda Kre-hälsa, ska samverkansavtal skrivas där båda parter bidrar till Kre-hälsas genomförande. Bidraget från en part får inte enbart vara av ekonomisk art. I fallet Kre-hälsa skulle ett sådant samverkansavtal passa mycket bra, eftersom det kräver bidrag i form av lokaler och personal av samverkanspart. Endast offentlig sektor kan vara samverkanspart. De kulturföretagare som erbjuder tjänster inom Kre-hälsa ska upphandlas och förslagsvis kan ramavtal skrivas. Landstingsjuristen ser helst inte att konceptet knoppas av och övertas av extern verksamhet.

Kulturföreningen Skådebanan Dalarna utvecklar en hemsida om kultur och hälsa, med information om forskning mm, samt en portal där kulturarbetare kan erbjuda tjänster inom kultur/hälsa där köpare och säljare kan mötas och där köpare kontaktar leverantören direkt. Denna portal kan utvecklas.

Frågor från svenskt håll som förstudien inte löst:

Hur gör privata vårdleverantörer som vill använda Kre-hälsa eller andra koncept som tas fram i ett innovationsarbete på Landstinget Dalarna?

Bör kulturarbetarna organisera sig en ekonomisk förening eller liknande?

I Norge benyttes det ulike modeller for innkjøp/bruk av kulturarbeidere innen helse og omsorg. I flere kommuner ansettes det eksempelvis egne musikkpedagoger, imens andre innhenter kulturarbeidere på prosjekt eller som enkeltaktivitet. En stor utfordring er fortsatt at kulturarbeidere ofte har en forventning på seg til stille opp gratis – noe som ikke er forenlig med forretningsaspektet der disse bedriftene er tenkt å skulle bli minimum leverbrødsforetak for den kulturarbeidere det gjelder.

For offentlig innkjøp gjelder Lov om offentlige anskaffelser. Imidlertid er terskelverdiene forhøyet i 2018. Allikevel bør prinsippet om transparent innkjøpsordning være til stede. Offentlige sektor bør ha god nok innkjøperkompetanse til å kunne lage anbud eller øvrige utlysinger på et nivå som gjør lokale tilbydere aktuelle for å kunne få oppdrag innen offentlig sektor.

5. Prosjektorganisasjon

Det har varit tre projektledare och en projektassistent som arbetat inom förstudien:

Norsk projektledare Odal Næringshage: Odal Næringshage er kommunal 1.linjetjeneste i Sør-Odal kommune og har arbeidet med oppstartsbedrifter siden 1998. Næringshagen v/ daglig leder/prosjektleder har ledet mange utviklingsprosjekter og har også deltatt og hatt delansvar i Interreg-prosjekter. Næringshagen har god kunnskap om småbedrifters utfordringer og muligheter innen ulike bransjer. Kultursektoren er en sektor som er preget av små virksomheter og som har behov for kompetanseheving innen området forretningsstrategi og bedriftsøkonomi. Dette gjelder blant annet målsettinger om nye forretningsområder – som i vår forstudieK; helse og omsorg. Tove Gulbrandsen som er daglig leder i Odal Næringshage, har vært prosjektleder på norsk side. Som assistent har hun hatt Anette Sandbæk som også jobber i næringshagen. Assistent har primært arbeidet med spørreundersøkelsen.

I Sverige delade två personer på projektledarskapet: en person anställd hos projektägaren Landstinget Dalarna, som hade det övergripande administrativa ansvaret och ansvarade för enkätutskick, och en person anställd på kulturorganisationen Skådebanan för att säkerställa kontakt och nätverk med den direkta målgruppen kulturarbetare/kulturföretagare. Tillsammans utgjorde deras arbete 20% av heltidstjänst.

Tre virtuella protokollförda PL möten och tre fysiska PL möten har genomförts. Projektet har använt sig av den virtuella plattformen Trello för att dela och samla dokument.

Inledningsvis gick projektplanen igenom och arbetsuppgifterna specificerades. Det beslöts att varje land genomför ålagda uppgifter självständigt och stämmer av gemensamt. Gemensamma underlag för kartläggningen har tagits fram. Profiler för de kulturarbetare som skulle bjudas för att förmedla inifrånperspektivet från kulturarbetarens synvinkel togs fram.

Respektive lands projektledare har haft ansvar för genomföring av aktiviteter i hvert land, både när det gjelder kartlegging m.m. samt grenseoverskridende treff for kulturarbeidere for erfaringsutbytte og nettverk. Et treff ble avholdt i Malung i januar 2018 og et nytt ble holdt i Nord-Odal i februar 2018.

Respektive land har hatt ansvaret for intern og ekstern kommunikasjon. Prosjektets eksterne kommunikasjon har primært skjedd via hjemmesider og sosiale medier.

6. Indikatorer

Inte relevant i denna förstudie.

7. Grenseoverskridende effekter/merverdi

Denna förstudie har bidragit till att en första kontakt länderna emellan inom KKN och Kultur och hälsa har tagits, som lagt grunden för möjligheten att söka vidare projekt inom området.

Förstudien har gett insikter om regionernas arbeten inom KKN, samt kultur och hälsa och givit vid handen att ett framtida samarbete skulle stärka området.

Ett gränsregionalt nätverk mellan kulturföretagare har redan skapats mellan dem som ingått i fokusgruppen; på egen hand utanför projektet har de fortsatt träffas i nätverket.

Projektledningen har inhämtat gemensamt kunskap inom omvärldsbevakning bla genom att delta i Sveriges kommuners och landstings konferens " Ett hållbart samhälle genom samverkan" i Göteborg.

Prosjektledelsen har lagt ekstra fokus på grenseoverskridende aktivitet og har gjennomført forstudien i samarbeid der kun spørreundersøkelsen har blitt gjort på hver sin måte i hvert sitt land. Den grenseoverskridende verdien er allerede i forstudien mulig å dokumentere. Som samarbeidspartner er også Grensekomiteen Region Dalarna/Hedmark med og de har lang erfaring med å avdekke mentale og praktiske barrierer for grenseregionalt samarbeid.

8. De horisontella kriterierna

I den direkte forstudien är det endast området jämställdhet som berörs;

Förstudiens målgrupp är företagare inom KKN-sektorn vilket är en kvinnodominerad sektor, så en satsning på KKN är en satsning på kvinnors företagande. I fokusgruppen deltog åtta företagare, alla kvinnor.

I enkätsvaren på svenska sidan svarade 40 kvinnor och 21 män att de var positiva till att arbeta med kultur och hälsa,

Inriktningen på förstudien som handlar om KKN-företagande inom kultur och hälsa; är inom området social hållbarhet.

Effekter av förstudien om ett större projekt genomförs kommer olika horisontella mål att inkluderas, men det är inga resultat vi kan redovisa nu.

Vi vet dock att insatser för kultur och hälsa bidrar till stärkt folkhälsa, ökad egenmakt och minskat utanförskap = social hållbarhet.

Insatser har också testats med goda resultat gentemot gruppen nyanlända där man använt sång/röst och dans för att stärka språkutveckling, självkänslan och folkhälsan.

9. Grenseregionale erfaringer

Denen forstudien har undersøkt hvordan etkommende prosjekt skulle kunne bidra til grenseoverskridende merverdi.

Innen både regionen og de ulike land sees KKN som en voksende, men ennå uutviklet næring og et felles arbeid skulle styrke sektoren mer, da kunnskapsbasen og kritisk masse vil være større.

Hvis folkehelsen er en stor utfordring, spesielt unges psykiske helse og at arbeide sammen med kultur og kreative verktøy i helsefremmende formål skulle svare opp mot utfordringen. Innsatser innen kultur og helse gjennomføres både i Norge og Sverige, men ser ikke likt ut. Det å ta del i hverandres erfaringer og arbeidsmetoder gjør at hver region ikke behøver å finne opp hjulet på nytt, men vi kan starte på et høyere nivå. .

Växer intresset och kunskapen sambandet kultur och hälsa, men är fortfarande på låg nivå och intresset är högre inom kultursektorn än inom hälso- och sjukvården. Gränsöverskridande kunskapshöjande gemensamma seminarier för hälso-och sjukvården skulle förstärka och fördjupa förståelsen för vikten av att inkludera kultur som verktyg i folkhälsoarbetet - en större kritisk massa skulle uppnås.

Detta har vi identifierat som viktigt att bygga vidare genom nätverksträffar och enkäter: - Nätverk med tydliga kunskaps- och erfarenhetsutbyten, både vad gäller kultur och hälsa och företagande inom KKN.
- "Export" av befintliga modeller mellan länderna och utvecklandet av nya.
- Att lära av varandra både som individer och organisering.

Et felles marked har vi ikke identifisert som målsetting i nåsituasjonen; vi anser at forholdene for bedriftene er såpass ulike. Blant annet er honorarer i Norge betydelig høyere enn i Sverige. Dette kan gjøre det vanskelig for norske kulturarbeidere å selge i Sverige. Det er mulig at et kommende prosjekt skulle inkludere satsinger på felles marked.

Små bedrifter, som kulturbedrifter ofte er, har slik vi erfarer det, liten erfaring med å arbeide utenlands med tanke på innkjøp, økonomi, skatter og avgifter. Dette er et kompetanseområde som vi vil kunne utvikle videre og forenkle bedriftenes muligheter til å arbeide grenseregionalt i henholdsvis Norge og Sverige. Vi tenker at Grensekomiteen Region Dalarna/Hedmark samt Grensetjénsten på Morokulien har verdifull kunnskap om muligheter, barrierer og praktisk løsning av hvordan arbeide grenseregionalt. Det spesielle når det gjelder prosjektet er at det vil inkludere både privat og offentlig sektor. Denne kunnskapen er det viktig å få tydeliggjort.

10. Informasjon og kommunikasjon

Respektive land har ansvar for intern og extern kommunikation. Prosjektets externa kommunikation har främst skett via hemsidor. Då detta har varit en förstudie har inte stor vikt lagts vid den externa kommunikationen. Intressenter har fått information undervägs.

Den största externa kommunikationen har varit utskick av enkät till kulturföretagare.

Dialog har först med gränskommittén Region Dalarna/Hedmark fylke samt politiken inom respektive region. Vi har også benyttet sosiale medier til å informere om forstudien.

I all kommunikation såväl via trycksak, hemsida som powerpoint så har Interregloggan använts.

11. Forankring av prosjektets resultat og effekter

Målet for forstudien var ikke å bli en del av eksisterende satsinger, men skulle gi svar på spørsmål rundt muligheter for å rigge et større prosjekt omkring KKN og kultur og helse. Derimot har eksisterende virksomhet/satsinger blitt informert om prosjektet. Å ha kjøperne og selgerne med i hele prosessen har vært viktig for muligheten for å implementere en kultur- og helsevirksomhet.

I denne forstudien har vi ikke samarbeidet med andre EU-prosjekt. Vår felles oppfatning er at et større Interreg-prosjekt skal utarbeides.

12. Aktiviteter og økonomi

På svensk sida är de upparbetade kostnaderna om 15333 Euro, ca 1100 Euro lägre än de budgeterade 16647 Euro.

Differensen mellan budget och utfall beror främst på att projektet har använt personal in-house istället för extern sakkunskap gällande regelverk, exempelvis då landstingsjuristen varit involverad. Även vad det gäller kommunikation så har den diskuterats med vår interna kommunikatör, så den konsultkostnaden är inte upparbetad.

Kartläggningen av kultur/hälsoaktörer blev lägre än budgeterat, där ingår SCB:s statistik, vars kostnad är avhängigt av antalet enheter som tas fram. Enkät till företagarna har gjorts in-house och portokostnad till de 300 utskicken täcks av schablonen.

Nätverksskapande aktiviteter där främst resor och logi ingår, har lägre upparbetade kostnader än budgeterat, eftersom hotellkostnaden blev lägre än planerat.

Lönekostnaden är något Euro högre än budget, vilket beror på personalens löneökning, samt en ökning om fyra procentenheter gällande arbetsgivarens lagstadgade utgifter.

På norsk side er budsjetten benyttet.

13. Forslag og ideer

Förstudiens resultat har gjort att projektledningen kommit fram till bedömningen att ett större Interregprosjekt för att utveckla KKN och Kultur/hälsa ska skrivas fram.